

Josep Plaja, un pioner de la natació gironina

Josep Plaja i Peraferrer, l'any 1937 va participar a la III Olimpíada Obrera d'Anvers

Josep Plaja (Salt, 16/11/1917 - Girona, 4/12/2004) formà part d'un grup de nedadors que van créixer esportivament a partir de la inauguració de la piscina de la Devesa: Pepe Vàsquez, Bruguera, Climent Porras, Regàs, Jordi Torroella, els Xiberta, Gildo Canals, Molins, més tard *Pipe* Sánchez... i tants altres que van marcar una època a la natació gironina dels anys trenta i quaranta del segle passat.

SANTI HERNÁNDEZ I BAGUÉ > TEXT

ARXIU FAMILIAR PLAJA-ADROHER > FOTOS

Josep Plaja explicava que va aprendre a nedar cap a 1923-1924, en cinc dies, en el riu Güell, a l'antiga llera de la Devesa —ell vivia des dels tres anys al proper carrer de Santa Clara— i continuà al Ter, especialment a la gorga d'en Bru, a Fontajau. Amb altres companys nedadors hi acudien hivern i estiu: hi ha fotografies en què es veu que hi nedaven amb la riba coberta de neu. Entre 1932 i 1937, ja amb llicència federativa, destaca la seva activitat al Club Atletes Units, on col·laborà com a secretari en la seva legalització, i també al GEiEG i al Club de Natació Girona. Va començar a jugar amb el Club de Futbol Girona, però ho va deixar perquè, segons li van aconsellar, el futbol podia afectar negativament la forma atlètica en natació i atletisme.

Després de participar en multitud de competicions d'atletisme i natació,

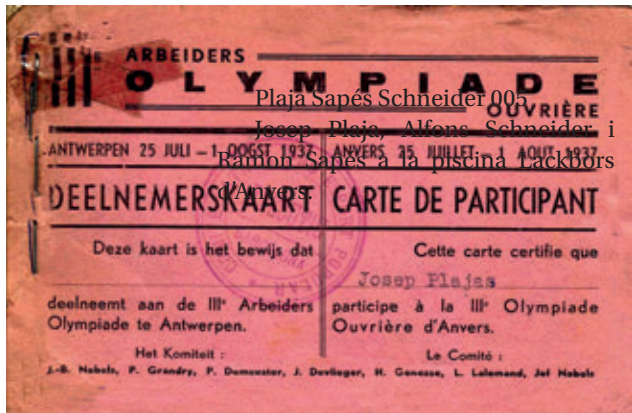
fou seleccionat per a l'equip de Catalunya —que després fou d'Espanya— a la III Olimpíada Obrera, que tingué lloc a Anvers el 1937. Aquest esdeveniment s'hauria hagut de celebrar a Barcelona entre el 19 i el 26 de juliol de 1936, però els fets del 19 de juliol van obligar-ne la suspensió.

Per formar els equips es convocaren proves classificatòries entre els representants dels clubs catalans de diverses disciplines esportives. L'afició de fora de les comarques gironines descobrí Josep Plaja. La premsa esportiva s'hi fixà i el considerà allò que en el món de l'esport s'anomena una promesa. En la prova de 100 m lliures aconseguí una marca de 1' 6" 7/10, temps que batia en quasi dos segons el seu propi rècord, i

Destacà la seva activitat al Club Atletes Units, al GEiEG i al Club de Natació Girona

>> Carnet de Josep Plaja del Club Atletes Units (1933).

des d'El Mundo Deportivo se'l considerava una figura de la natació. Com es pot deduir, era un velocista. Ramon Sapés, Joan Farell, Carles Bonacasa, Francesc Gusi, Joan Albardané, Salinas, Devesa, Acosta i Bayarri eren els companys d'en Pitu Plaja a la selecció catalana de natació i procedien de prestigiosos clubs de les comarques barcelonines. Més tard, s'hi incorporarien els madrilenys Marta González, Manolo Martínez i César Ponce de León. Les il·lusions de tots els qui creien que, per fi, seria possible la presència d'una selecció esportiva sota la senyera i el nom de Catalunya s'acabaven d'esvaïr. No us recorda tot l'afer de la legalització de seleccions nacionals que encara vivim?

L'estada a Anvers

Del 25 de juliol a l'1 d'agost la ciutat d'Anvers acollí el nombrós grup d'atletes de diverses nacionalitats que hi havien anat a competir. Josep Plaja i els seus companys hi arribaren el 26 i tot seguit, sense descans després del llarg viatge, van participar a les sèries

>> A l'esquerra, carnet de nedador del GEiEG. Temporada 1936-1937. A sota, carnet de participant a la III Olimpiada Obrera. A la dreta, Josep Plaja a la piscina L'ackboers a la piscina L'ackboers el 24 de juny de 1934, l'endemà de la seva inauguració.

classificatòries i a les finals de cada especialitat. Plaja va obtenir el quart lloc a la final de 100 m crol, i aconseguí la medalla d'or en relleus 3 x 100 m estils i la de bronze en relleus 4 x 100 m crol.

Mentre van ser a Bèlgica, els nedadors vivien a Deurne, aleshores un municipi independent als afores d'Anvers, anaven a dormir a unes escoles i feien els àpats repartits entre diferents

Plaja va obtenir el quart lloc a la final de 100 m crol, i aconseguí la medalla d'or en relleus 3 x 100 m estils i de bronze en relleus 4 x 100 m crol

3 x 100 M. AFLOSSING MANNEN, 3 ZWEMWIJZEN		
Finaal		
1. SPANJE	Sapes-Martinez-Plaja	3' 52" 5/10 Olympisch kampioen
2. Finland	Leskinen-Ekholm-Sassi	3' 55" 1/10
3. Noorwegen	Lundberg-Gustavsen-Volstraether	3' 56" 6/10
4. Frankrijk	Choquel-Cornier-Sassi	4' 0" 2/10
5. Tsjecho-Slow. D.T.J.	Pettrbok-Kozar-Kren	4' 14" 2/10

Wij hadden voorspeld dat de Spanjaarden spel zouden leveren aan de Finnen. Het is nog meer geworden. De Finnen moesten de vlag strijken voor hun levendige broeders uit het Zuiden. Martinez heeft de koers gewonnen voor zijn landgenooten.

Daverend applaus nemen de kampioenen in ontvangst. Zelf zijn ze uitbundig van vreugde met de onverwachte overwinning.

>> Resultat de la final de relleus 3 x 100 m. De Volksgazet, Anvers, 2/8/1937.

famílies. En Josep, amb el seu company Ramon Sapés, nedador del Club Natació Sabadell, es va relacionar especialment amb Alfons Schneider, que era, des de 1921, regidor socialista.

>> *Insígnia olímpica de roba que es lliurà als participants a la III Olimpíada Obrera. A la dreta, Josep Plaja, Alfons Schneider i Ramon Sapés a la piscina Lackbors d'Anvers. A baix, lliurament a Josep Plaja del guardó del Concurso del Atleta Completo.*

Schneider fou alcalde de Deurne des del mateix 1937 fins al 1941, i una altra vegada el 1944. Schneider i els seus fills els acompanyaren en les visites pels llocs més interessants de la ciutat. Quan es clausurà la III Olimpíada Obrera, de tornada a casa Plaja va passar per París, on participà amb l'equip d'Espanya en els festivals que la Federació Esportiva d'Esquerra francesa organitzà coincidint amb l'Exposició Internacional que s'hi celebrava.

Tres víctimes de la guerra

Fou mobilitzat l'octubre de 1937, just quan es disposava a tornar a la seva feina a les oficines municipals de Girona. Es va incorporar com a recluta de transmissions al cos d'enginyers de la República, fins al 20 de març de 1939 quan, com molts dels seus companys, va haver de fer el servei militar en un batalló disciplinari. Un cop tornà a la vida civil va pagar durant anys haver servit a l'exèrcit lleial a la República. Retornà a l'activitat esportiva en competicions oficials.

Amb l'Olimpíada Obrera d'Anvers Josep Plaja va culminar una primera etapa en la seva vida esportiva que continuà després en diferents camps,

Amb l'Olimpíada Obrera d'Anvers Josep Plaja va culminar una primera etapa en la seva vida esportiva que continuà després en diferents camps, a més del de la natació

a més del de la natació: l'atletisme, el llançament de martell, la javelina, l'arbitratge de futbol... fins a la seva darrera competició oficial, el 1964, quan assolí el triomf en la categoria de superveterans al IV Concurso del Atleta Completo de la Província de Gerona. Continua vinculat professionalment a l'esport i va ser, fins a la seva jubilació, oficial de l'Ajuntament responsable de l'antic Pavelló d'Esports de la Devesa de Girona.

Almenys tres dels amics que va fer a Anvers van morir víctimes de la guerra: Ramon Sapés, nedador del Club Natació Sabadell, un temps després de tornar de la seva darrera gran competició. També fou víctima de la guerra, en aquest cas al bàndol franquista, Carles Bonacasa, del Club Natació Barcelona. Alfons Schneider, amfitrió de Ramon Sapés i de Josep Plaja, fou detingut i deportat a Buchenwald el maig de 1944. Morí el 5 d'agost de 1944 al camp de Harzungen, on també fou torturat.

Santi Hernández i Bagué
és professor i historiador.